

ihale firmalarının bilgisine, Oda aidat borcundan dolayı faaliyet belgesi vermemeleri hukuksuzdur (Danıştay kararı)

ihale

Odamıza aidat borcunuz olduğundan faaliyet belgesi veremiyoruz.” cümlesini duymayanınız var mı? Eminim yoktur. Türkiye’de ticaret odalarına kayıtlı firmaların tamamını ilgilendiren bu cümlenin, yazılı dayanağı var mı? İsterseniz konuyu soru ve cevaplarla biraz açalım.

Faaliyet Belgesi Nedir?

Faaliyet Belgesi, firmanın ilgili odaya kayıtlı olduğunu gösterir belgedir ve ücrete tabidir.

Aidat Borcu Nedir? Nasıl Oluşur? Nasıl Tahsil Edilir?

5174 Sayılı Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği ile Odalar ve Borsalar Kanunu’nun 24. maddesine göre; şirketlerin ve gerçek kişilerin, sanayi odasına veya ticaret odasına kayıtları esnasında ödemekle yükümlü oldukları ücrete oda kayıt ücreti, kayıt yaptırılan odaya her yıl için ödeyecekleri ücrete aidat denir. Aidat, munzam ve maktu olmak üzere ikiye ayrılır. Herhangi bir ticaret odasına kaydı bulunan üyeler, her yıl adlarına tahakkuk eden her iki aidatı da süresinde ödemekle yükümlüdürler. (Madde 24) Ödemezlerse her yıl için yaklaşık olarak, 135 TL ile 12.105 TL arasında aidat borcu oluşur. Süresinde ödemeyen borçları üzerinden, 6183 sayılı Kanun

uyarınca günlük gecikme zammı tahakkuk ettirilir. Kesinleşen ve ödenmeyen munzam ve maktu aidat tutarları icra yoluyla tahsil edilir.(5174 Sayılı Kanun Madde 77)

Mesnetsiz Uygulama Şirketleri Mağdur Ediyor

Görüldüğü üzere, aidat borçlarını zamanında ödemeyenlere nasıl bir yaptırım uygulanacağı Kanun'un 77. maddesinde açık. Buna rağmen ticaret odalarının, "Borcun Varsa Faaliyet Belgesi Alamazsın" dayatmasını ve tehditvari tutumunu anlamak mümkün değil. Tahsilatı hızlandırayım mantığıyla yapılan bu mesnetsiz uygulama kabul edilemez. Sırf aidat borcu nedeniyle faaliyet belgesi alamayan ve faaliyet belgesi olmadığı için ihalelere katılamayan, hatta ihale evrakları arasında faaliyet belgesi bulunmadığı için ihale komisyonlarınca ihale dışı bırakılan firmalar var. Firmaların yaşadıkları bu mağduriyetler ve maddi kayıplar mahkemeye taşınacak kadar büyüktür. Bu yönüyle, ticaret odalarının bu uygulamasını masum bir tahsilat yöntemi olarak değerlendirmek mümkün değildir.

Önce TÜRMOB Başlattı

Aidat borcu olan üyelere faaliyet belgesi vermeme uygulamasını önce Türkiye Serbest Muhasebeci Mali Müşavirler ve Yeminli Mali Müşavirler Odaları Birliği başlattı. Kanunda yer almamasına rağmen bir genelgeyle aidat borcu olan üyelere faaliyet belgesi vermedi. Danıştay söz konusu genelgeyi iptal etti.

Ticaret Odasından Kanuni Dayanak İstedik

Yıllardır yapılan bu uygulamada dikkatimizden kaçan bir dayanak mı var düşüncesiyle konunun üzerine gittik.

8 Eylül 2015 tarihinde 4982 Sayılı Bilgi Edinme Kanunu Kapsamında, ilgili ticaret odasından mail yoluyla bilgi talebinde bulunduk.

Sorumuz şuydu:

“Odanıza kayıtlı üyelerinizden aidat borcu olanlara neden faaliyet belgesi verilmemektedir? Odaya borcu olan üyelere, “Oda Faaliyet Belgesi” verilemeyeceğine dair yasal dayanak var mıdır?

Cevap şuydu:

29.09.2015 tarihinde gelen cevap yazısında:

“Bilindiği üzere 5174 sayılı Odalar ve Borsalar birliği ile Odalar ve Borsalar Kanunu’nun 24.maddesine göre; üyelerin odaya kaydı sırasında kayıt ücreti ve her yıl için yıllık aidat ödemekle yükümlüdür. Bu bağlamda; aidat ödeme yükümlülüğünü yerine getirmeyen üyelerimize bazı oda hizmetleri verilememektedir.” denildi.

Kanun’un 24’üncü Maddesi Dayanak Olamaz

İlgili cevap yazısında faaliyet belgesi verilmemesine dayanak olarak gösterilen ve Kanun’un 24. maddesinde yer alan, “Üyeler odaya kaydı sırasında kayıt ücreti ve her yıl için yıllık aidat ödemekle yükümlüdür.” hükmünden “aidat borcu olanlara faaliyet belgesi verilemez” anlamının çıkarılabilmesi mümkün değildir. Çünkü bu maddedeki “ödeme” kavramı “tahakkuk” anlamındadır.(Kırmızı ışıkta geçen sürücüler, trafik cezası öder gibi.) Bu nedenle Kanun’un 24. maddesi faaliyet belgesini verilmemesinin dayanağı olamaz.

Kanun’un 77.maddesi de dayanak olarak gösterilemez. Çünkü bu maddede de, “borcu olanlara faaliyet belgesi verilmez” ya da “aidat ödeme yükümlülüğünü yerine getirmeyen üyelere bazı oda hizmetleri verilmez” şeklinde bir hüküm yoktur. Olsa bile uygulanamaz.

Danıştay Kararı Var: “Üyelerin Haklarını Engelleyici Yaptırımlar Uygulanamaz.”

Yazımızın “Önce TÜRMÖB Başlattı” başlıklı bölümünde Danıştay kararından bahsetmiştik. Karar; gerek yasada gerekse

yönetmelikte odaya borcu olan üyelere faaliyet belgesi verilmeyeceğine ilişkin hüküm bulunmadığından, TÜRMOB tarafından yayınlanan Genelge ile böyle bir kısıtlama getirilemeyeceği hakkındaydı.

Oda'ya olan munzam aidat borcundan dolayı, TÜRMOB'un 17.08.1995 günlü 1995/9 nolu Genelgesi dayanak gösterilerek faaliyet belgesi verilmeyen, İstanbul Serbest Muhasebeci Mali Müşavirler Odasına üye bir meslektaşımızın, 1997 yılında davacı sıfatıyla "1995/9 nolu Genelge"'nin iptali istemiyle açmış olduğu dava sonucunda, Danıştay 8. Dairesi tarafından 1999 yılında verilen karar sonucunda:

"Davalı birliğe yasa ve yönetmelik ile verilen, odaya yazılı üyelerin yıllık aidatlarını tespit etme ve bunların ödeneceği tarihleri belirleme görevinin, üst norm kurallarına ve yasal düzenlemelere aykırı bir şekilde ve üyelerin haklarını engelleyici yaptırımlar getirilerek kullanılmasında hukuka uyarlık bulunmamaktadır." denilerek, "1995/9 nolu genelge" iptal edilmişti.

Danıştay tarafından verilen karardan da anlaşılacağı üzere; Odaların, borcu olsun olmasın tüm üyelerine, faaliyet belgesi vermek zorunda oldukları, üyelerin haklarını engelleyici yönde düzenleme yapamayacakları, üyelerin haklarını engelleyici yaptırımlar getiremeyecekleri açıktır.

Uygulama Anayasaya Aykırısı

Gerek 5174 sayılı Kanunda gerekse ilgili yönetmelikte; "aidat ödeme yükümlülüğünü yerine getirmeyen üyelere bazı oda hizmetleri verilmez" ya da "Odalara aidat borcu olan üyelere faaliyet belgesi verilmez" şeklinde bir hüküm yer almamaktadır. (TÜRMOB, bir genelgeyle bu yönde düzenleme yapmıştı ve iptal edilene kadar en azından yazılı bir dayanağı vardı. Ticaret odalarının yaptığı bu uygulamanın yazılı herhangi bir dayanağı da yok. Tabiri caizse uyutulduk.) Bu yönüyle ticaret odaları tarafından yapılan uygulama,

anayasanın 73. maddesine aykırıdır.

Sonuç Olarak;

- Üyeler tarafından aidat borçlarının zamanında ödenmesinin önemli olduğunu ancak ödenmemesi durumunda da ücreti karşılığında faaliyet belgesi alabileceklerini,
  - Odaların, aidat borcu olsun olmasın tüm üyelerine ücret karşılığı faaliyet belgesi vermek zorunda olduklarını,
  - Ticaret odalarının, yukarıda açıkladığımız gerekçelere ve benzer konudaki Danıştay kararına rağmen "Borcun Varsa Faaliyet Belgesi Alamazsın" dayatmasındaki ısrarının yersiz ve dayanaksız olduğunu,
  - Kanuni dayanaktan yoksun bu uygulama nedeniyle odaların, ciddi davalarla muhatap olabileceklerini,
  - Yine kanuni dayanaktan yoksun bu uygulamaya, derhal son verilmesi gerektiğini,
- belirtmek isteriz.